

останките на св. Климента, българското национално чувство въ ония отдалечени планински крайща получи непоколебима сила и можа, ето вече 1000 години, да се крѣпи и да поддържа българския родъ. Нѣкогашните манастири около Охридското езеро сѣ били смѣтани като света земя на българското отечество. И не случайно пѣтешественикътъ Йоанъ Фока (XII в.), като описва околностите и манастирите на р. Йорданъ и Мрѣтвото езеро, уприличава ги на охридските.¹⁾

Охридската патриаршия не загина и слѣдъ падането на България подъ Византия. Императоръ Васили въ 1019 г., като промѣни само титула на патриаршията въ архиепископия, потвърди нейната независимостъ и правдини; той запази и наименованието ѝ — „българска“ (*Ἀρχιεπισκοπὴ Βουλγαρίας*), което се запази дори до закриването ѝ въ 1767 г. Просторътъ на Охридската архиепископия се е мѣнилъ. При царъ Самуила въ нея се включвали епархиите, що били въ българските държавни граници. При Василия Българоубиецъ (1019—1025) тя била проширена и съ нѣкои епархии, що владѣла България при царъ Петра; въ нея влизала по-големата частъ отъ полуострова, безъ Босна, Тракия и Гърция, и броила 31 епархии. Прѣзъ 1143 г. тя имала пакъ сѣщия просторъ, или, както казва Нилъ Доксопатъръ, „повече отъ 30 епископства“. Архиепископията намалѣла прѣзъ XIII—XIV в., когато частъ отъ епархиите ѝ били присъединени къмъ сръбската архиепископия. Тия епархии тя си възвърнала къмъ срѣдата на XV в., за да ги изгуби прѣзъ 1557—1767 г., когато ѝ били отнети всички сѣверомакедонски земи. Тогава тя се е била ограничила съ албанските и слѣдните македонобългарски крайща: Охридско, Прѣспанско, Костурско, Корчанско, Гребенско, Леринско, Битолско, Прилѣпско, Кичевско, Дебърско, Воденско, Мъгленско, Велешко и Струмишко.

Първите охридски архиепископи били българи, а отъ срѣдата на XI в. дошли гърци, нѣкои отъ тѣхъ видни писатели и канонисти, като Теофилактъ, Димитри Хоматианъ и др. Между тѣхъ имало и славѣни, както се мисли напр. за Прохора (+ 1550 г.); охридчанинъ българинъ е билъ послѣд-

¹⁾ Joannis Phocæ Descriptio terræ sanctæ. Patr. gr. CXXXIII, col. 949—952.